

בס"ד

הלכה יומית

לשנת הלימודים

תש"פ

מפרשת שופטים תשע"ט

ועד פרשת בלק תש"פ

ערוך בס"ד בידי עבי האריס

"כל השונה הלכות בכל יום מובטח שהוא בן עולם הבא" (נידה ע"ג ע"א)

תוכן

שבוע פרשת	ימים	נושא
שופטים	6	דיני חודש אלול
כי תצא	6	דיני תשובה
כי תבוא	6	דיני תשובה (1), ראש השנה (5)
ניצבים	6	דיני ראש השנה
וילך – שובה	3	לקראת יום הכיפורים
האזינו	4	לקראת יום הכיפורים (2), ארבעת המינים (2)
העשרה	עוד על	ארבעת המינים
בראשית	3	השכמת הבוקר
נח	6	השכמת הבוקר
לך לך	6	תפילה: ברכות התורה, ברכות השחר, פסוקי דזימרה
וירא	6	תפילה: פסוקי דזימרה, קריאת שמע
העשרה		סדר ברכות השחר
חיי שרה	6	תפילה: דיני קריאת שמע, החובה להתפלל
תולדות	6	תפילה: תפילת העמידה
ויצא	6	תפילה: תפילת העמידה, שכל כוונות האדם תהיינה לשם שמים
וישלח	6	שכל כוונות האדם תהיינה לשם שמים, הדלקת נרות חנוכה
וישב	6	סדר הדלקת נרות חנוכה
מקץ	2	סדר הדלקת נרות חנוכה
ויגש	4	גניבה וגזילה
ויחי	6	גניבה וגזילה (4), חודש טבת ועשרה בטבת (2)
שמות	6	גניבה וגזילה (3), המצוות התלויות בארץ (3)
וארא	6	המצוות התלויות בארץ
בא	6	המצוות התלויות בארץ
העשרה		טבלת דיני תרומות ומעשרות
בשלח	6	המצוות התלויות בארץ

שבוע פרשת	ימים	נושא
יתרו	6	בית הכנסת וכבודו
משפטים – שקלים	6	קריאת התורה
תרומה	6	קריאת התורה (3), חודש אדר וארבע הפרשיות (3)
תצוה – זכור	6	תענית אסתר ופורים
כי תישא – פרה	3	פורים שושן (1), ברכת האילנות וקמחא דפיסחא (2)
ויקהל – פקודי – החודש	6	פסח: חמץ ובדיקת חמץ
ויקרא	6	פסח: חמץ ודיני הסדר
צו	2	פסח: ליל הסדר, וערב פסח
העשרה	סדר בדיקת חמץ וסדר ערב פסח תש"פ	
נספח	קיצור הלכות לפי סימני הסדר	
	טבלת ספירת העומר תש"פ	
שמיני	1	אונאת דברים
תזריע-מצורע	6	אונאת דברים ושמירת הלשון
אחרי-קדושים	5	שמירת הלשון (3), יום העצמאות ויום הזיכרון (2)
אמור	6	שמירת הלשון
בהר-בחוקותי	5	שמירת הלשון (2), ל"ג בעומר (1), כשרות (2)
העשרה	תפילה לשמירת הלשון	
העשרה	תרשים עבירות שבאות עם דיבור לשון הרע	
במדבר	6	כשרות (5), יום ירושלים (1)
נשא	4	שבועות
בהעלותך	6	כשרות
העשרה	כשרות: ג'רפה וחגבים	
שלח	6	כשרות
קורח	6	כשרות (3), גמילות חסדים (3)
חוקת	6	הלכות עדקה (3), ביקור חולים (3)
העשרה	8	מעלות בעדקה
בלק	6	ביקור חולים (2), ציפית לישועה (1)

שבוע פרשת שופטים

נושא: כל בעל מקצוע מכין לעצמו תכנית לפני שהוא מתחיל בעבודתו. נגר מכין שרטוט של הכלי שהוא בונה, איש עסקים מתכנן מה הוא רוצה למכור וכיצד הוא ישווק את מוצרו. כאשר אנחנו הולכים לקראת שנה חדשה, גם אנו זקוקים לתכנן את עבודת ה' שלנו לשנה החדשה. כיצד נוכל לשפר את מעשינו? כיצד נוכל להתקדם בעבודת ה'? איך מתכוננים לשנה החדשה? על כך נלמד בדיני חדש אלול.

דיני חדש אלול

א' ראש חודש אלול

א סליחות בחדש אלול

חדש אלול הוא חדש הרחמים והסליחות שבו אנחנו מתכוננים לראש השנה וליום הכפורים על ידי תשובה, תפלה, וצדקה. בחדש אלול אומרים סליחות. יש מנהגים שונים מאיזה יום מתחילים לומר סליחות.

- מנהג קהלות בני ספרד להתחיל לומר סליחות מיד לאחר ראש חדש אלול.
- מנהג קהלות בני אשכנז להתחיל לומר סליחות מיום ראשון בשבוע שחל בו ראש השנה. אם ראש השנה חל ביום שני או ביום שלישי בשבוע, אז מתחילים לומר סליחות כבר מיום ראשון בשבוע שלפני כן. השנה קהלות בני אשכנז יתחילו לומר סליחות מיום ראשון כ"ב באלול (מוצאי שבת פרשת כי תבוא).

ב זמן אמירת הסליחות

- אומרים סליחות בחצות הלילה או מקדם בבקר, משום שהזמן הזה הוא עת רצון לפני ה'.
- המשפטים בבקר לומר סליחות יטל ידיו ויברך "על נטילת ידים" וכן "אשר יצר" וברכות התורה לפני אמירת הסליחות.¹
- לאחר אמירת הסליחות יאמר ברכות השחר ללא ברכות התורה.
- לא אומרים סליחות בשבת.

ג הימים בין ראש חודש אלול ועד יום הכפורים

ה' מקבל את מי שחוזר בתשובה בלב שלם במשך כל השנה, אבל הימים בין ראש חודש אלול ועד יום הכפורים הם ימים יותר מבחרים לתשובה משאר ימות השנה. הימים האלו הם ימי רחמים, ובימים אלה עם ישראל חזר בתשובה לאחר חטא העגל.

ד פמה מדיני חודש אלול

קהלות בני אשכנז נוהגות לתקע בשופר אחרי תפלת שחרית בכל יום חוץ מבשבתות ומבערב ראש השנה.² קהלות בני ספרד נוהגות לתקע בשופר בעת אמירת הסליחות.³

תוקעים בשופר בחודש אלול כדי להתעורר ולעשות תשובה.

מי שכותב מכתב לחברו מתחלת חודש אלול מברכו שיכתב ויחתם לחיים טובים.⁴ בקהלות רבות נוהגים להוסיף אחרי התפלה את מזמור "לדוד ה' אורי וישעי..." (תהילים כ"ז) מראש חודש אלול עד הושענא רבה, ויש נוהגים עד שמיני עצרת.⁵

ה מה אומרים בסליחות?

פותחים את סדר הסליחות ב"אשרי יושבי ביתך..." וקדיש.⁶

עקר הסליחות הם י"ג (13) מדות של רחמים והודוי שאומרים בסוף הסליחות. (שבו החוטא מפרט את חטאיו).

מדות הרחמים של הקדוש ברוך הוא מפרטות בפסוקים: "...ה' ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת: נצר חסד לאלפים נשא עון ופשע וחטאה ונקה..." (שמות ל"ד: ח-יז). ה' למד את משה שכאשר בני ישראל חוטאים עליהם לומר את מדות הרחמים.⁷

לכל עדה יש פיוטים שמוסיפים לעקר הסליחות (לי"ג מדות של רחמים ולודוי).

ו ימים נוספים שאומרים בהם סליחות

מלבד חודש אלול ועשרת ימי תשובה, נוהגים לומר סליחות גם בתעניות צבור במשך השנה (יש נוהגים לומר סליחות גם בהושענא רבה).

באלול ובעשרת ימי תשובה נוהגים לומר את הסליחות לפני התפלה, ובתעניות צבור הסליחות נאמרות בתוך התפלה לאחר תפלת שמונה עשרה.

ישנן סליחות מיוחדות שמוסיפים לתפלות יום הכפורים.

בס"ד

שבוע פרשת כי תצא

נושא: השבוע נלמד הלכות תשובה.

הלכה

יום

דיני תשובה

א איך נתכוון לקראת ראש השנה?

ימי חדש אלול הם זמן מתאים להתכונן לקראת ימי הדין. עלינו להתבונן במעשים שלנו ובהתנהגות שלנו עם אנשים מבגרים – הורים ומורים, וכן עם אחים וחברים. בתקופה זו ראוי לחשב איך אפשר לתקן את מעשינו ואיך אפשר יותר מתמיד להשתפר במדות טובות, בדרך ארץ, ברבוי מעשי צדקה וחסד, בתפלה ובלמוד תורה. המעשים הטובים שנעשה בתקופה זו ימשיכו להשפיע עלינו בשנה החדשה הבאה עלינו לטובה.

ב תשובה בימי הרחמים והסליחות

ה' מקבל את מי שחוזר בתשובה בלב שלם במשך כל השנה, אבל הימים בין ראש חדש אלול ועד יום הכפורים הם ימים יותר מבחרים לתשובה משאר ימות השנה. הימים האלו הם ימי רחמים, ובגמים אלה עם ישראל חזר בתשובה לאחר חטא העגל.

ג מהי תשובה?

בזמן שבית המקדש היה קיים, החוטא היה מתכפר על ידי קרבנות ותשובה. היום אין לנו בית מקדש ויש לנו רק תשובה.

כח התשובה הוא כזה שאפלו אדם שחטא כל ימיו, ורק בהיותו זקן חזר בתשובה, כל חטאיו נמחלים.

האדם שתקן את מעשיו וחזר בתשובה בלב שלם, הרי הוא כאדם שלא חטא מימיו,³ כמו שכתוב בפסוק שאנו אומרים בסליחות, "אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו:"⁴

ד

פיצד פועלת התשובה?

היה נראה שאדם שעובר על דבר ה' צריך להעניש מיד ובאופן קשה על כל חטא שהוא חטא וגם היה ראוי שאדם שחטא לא יוכל לתקן את המעשים שהוא כבר עשה. ברחמי הרבים ה' נתן לנו מתנה נפלאה - האפשרות לחזור בתשובה. בזכות מידת הרחמים החוטא לא נענש מיד, כדי שיהיה לו זמן לתקן את מעשיו. הקדוש ברוך הוא גם מעניש באופן שבדרך כלל מותר לאדם אפשרות לחזור בתשובה. בנוסף לכל זה, כבר למדנו שפח התשובה גדול כל כך עד שהחזר בתשובה בלב שלם הוא כאדם שלא חטא מימיו.

ה

מהם חלקי התשובה?

- לתשובה יש שלשה חלקים.
- א. החוטא צריך להתחרט על מעשיו הרעים.
 - ב. החוטא צריך לעזב את החטא ולקבל על עצמו לא לחטא שוב.
 - ג. החוטא צריך להתנדות על מעשיו הרעים.

ו

האם חייבים לסלח לחבר שמבקש סליחה?

מיד כשחבר מבקש מחילה צריך למהר לסלח לו בלב שלם, אסור להיות אכזרי ולא לקבל את פיוסו של חבר. מידת בני ישראל צריכה להיות "קשה לכעס ונח לרצות". זאת אומרת שאדם צריך לשלם על מדותיו עד שיהיה קשה להכעיס אותו, אבל יהיה קל לפייס אותו.

שבוע פרשת כי תבוא

נושא: לאחר שנלמד שההכנות לראש השנה ולשנה החדשה מתמקדות בעקר בתשובה, תפלה וצדקה אנו נפתח בהלכות ראש השנה.

יום

הלכה

א

האם התשובה מכפרת על כל העוונות?

התשובה ויום הכפורים מכפרים רק על עבירות שבין אדם למקום (מצוות שהן בין האדם לה' כגון שבת, תפלה וכשרות). עבירות שבין אדם לחברו (שהאדם חטא בפגיעה בחברו) אינן נמחלות עד שהחוטא יפייס את חברו, וחברו יסלח לו.

דיני ראש השנה

ב

הברכות המיוחדות של תפלת ראש השנה

בתפלת מוסף של ראש השנה מברכים תשע ברכות (בתפלות מוסף של שבת וחגים מברכים שבע ברכות).

מתפללים את שלש הברכות הראשונות ושלש הברכות האחרונות של התפלה עם החוספות לעשרת ימי תשובה ולראש השנה. אחרי שלש הברכות הראשונות של העמידה אומרים שלש ברכות מיוחדות: (א) מלכיות, (ב) זכרונות, (ג) שופרות. מחר נלמד מה המשמעות של הברכות המיוחדות האלו.

ג

מלכיות, זכרונות ושופרות

- ב"מלכיות" אנחנו ממליכים את הקדוש ברוך הוא עלינו.⁸
 - ב"זכרונות" אנחנו מזכירים שה' זוכר כל מעשי אדם ואת עם ישראל לטובה.
 - ב"שופרות" אנחנו מזכירים את הישועות שה' עשה לנו ויעשה לנו בעתיד בפסוקים שמזכרת בהם תקיעת שופר.
- בכל אחת מהברכות האלו אומרים עשרה פסוקים ותפלות הקשורים לנושא הברכה.

